

Rapport

Rapport over een klacht over het regionale politiekorps Noord- en Oost-Gelderland te Apeldoorn.

Datum: 7 maart 2012

Rapportnummer: 2012/032

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat een met naam genoemde ambtenaar van het regionale politiekorps Noord- en Oost-Gelderland op 9 april 2009 ervoor heeft gekozen om zijn quad direct in beslag te nemen en niet eerst voor een minder ingrijpend middel heeft gekozen.

Feiten

Op 9 april 2009 reed verzoeker met zijn vierwielige quad op de openbare weg. Hij kreeg een stopteken van de politieambtenaar, omdat het voertuig geen kenteken had. De betrokken politieambtenaar had namelijk het vermoeden dat de quad wel een kentekenplichtig voertuig was. Verzoeker kon geen rij-, kenteken- of identificatiebewijs overleggen en het contact tussen verzoeker en de politieambtenaar ter plaatse verliep moeizaam. Verzoeker werd uiteindelijk aangehouden en de quad werd diezelfde dag door de politieambtenaar in beslag genomen.

Verzoeker is op 1 juni 2010 door het arrondissementsparket te Zutphen vrijgesproken ten aanzien van overtreding van de kentekenplicht. Verzoeker kreeg een voorwaardelijke geldboete opgelegd ten aanzien van de overtreding van de identificatieplicht.

Op 8 juli 2010 diende verzoeker een klacht in bij de politie over het politie handelen.

Bij brief van 20 december 2010 liet de korpsbeheerder weten de klacht ongegrond te verklaren. Op 6 april 2011 wendde verzoeker zich tot de Nationale ombudsman. Op 16 mei 2011 stelde de Nationale ombudsman een onderzoek in.

Visie verzoeker

Verzoeker liet weten de quad te gebruiken voor de bedrijfsvoering van zijn kwekerij. De quad was in totaal op elf punten aangepast voor het gebruik als landbouwvoertuig ten behoeve van specifieke kwekerijbedrijfsvoering. Zo was de quad voorzien van een werktuigdrager en tractorbanden en kon hij in de transportversnelling maximaal 30 km/uur rijden. Verzoeker verklaarde dat de meeste aanpassingen zonder kennis van zaken niet zomaar te zien waren, maar wel 'onderhuids', zoals aan het frame, het spoor en de tractie. Verder was de quad volgens verzoeker duidelijk gemarkeerd als agrarisch materieel met de verplichte afgeknotte driehoek.

Verzoeker reed met de bewuste quad op de openbare weg van zijn kwekerij naar huis toen hij een stopteken kreeg van de politieambtenaar. De politieambtenaar deelde volgens hem direct mee dat de quad in beslag genomen zou worden, omdat het voertuig geen kenteken

droeg terwijl deze wel kentekenplichtig zou zijn. Verzoeker was er echter van overtuigd dat hij de administratie rondom de quad goed voor elkaar had, namelijk voor een legitiem gebruik van de machine op de openbare weg, zonder kenteken. Verzoeker probeerde de politieambtenaar uit te leggen dat hij het gebruik van de quad op de openbare weg had afgestemd met de Rijksdienst voor het Wegverkeer (hierna: de RDW), de vakbranche productschap sierteelt/boomkwekerij alsook met enkele politie-ambtenaren. Het gebruik van de quad en het transport met de quad op de openbare weg zonder kenteken zou volgens verzoeker dan ook geen problemen moeten opleveren. De politieambtenaar zou echter volstrekt niet voor rede vatbaar zijn geweest en totaal niet ontvankelijk voor een weerwoord van verzoeker. De politieambtenaar zou geen enkel begrip of inlevingsvermogen voor de situatie hebben gehad en wilde ook niet ingaan op de uitnodiging van verzoeker om mee te gaan naar zijn kantoor in de buurt om de eigendoms- en verzekeringspapieren te tonen. Ook zou de politieambtenaar niet hebben ingestemd met het voorstel van verzoeker om de genoemde papieren dan ter plaatse te laten bezorgen noch kreeg verzoeker gelegenheid om uitleg te geven over de technische aanpassingen aan de quad. Verzoeker zou zelfs hebben voorgesteld om het een en ander verder af te handelen op een nabijgelegen politiebureau, maar kreeg daarop geen respons. Nadat de politieambtenaar volhardde in de inbeslagname werd verzoeker om zijn identiteitsbewijs gevraagd. Verzoeker werd vervolgens aangehouden toen hij dit niet kon tonen.

De volgende dag nam verzoeker telefonisch contact op met de betrokken politie-ambtenaar en verzocht om de quad terug te geven gelet op het hoogseizoen in de kwekerij. De betrokken politieambtenaar liet volgens verzoeker daarop weten dat hij niets meer voor hem kon doen, omdat de quad formeel in beslag was genomen en dat verzoeker zich tot justitie moest wenden. Verzoeker richtte zich daarop met hetzelfde verzoek schriftelijk tot de politieambtenaar en stuurde zijn verzoek ook aan de officier van justitie. Pas zes weken later kreeg verzoeker zijn quad weer terug. Vanwege het hoog-seizoen voor zijn kwekerij had verzoeker inmiddels een nieuwe machine moeten aanschaffen en deze laten aanpassen voor de bedrijfsvoering. Verzoeker stelde de politie aansprakelijk voor een bedrag van € 22.350,- voor geleden bedrijfsschade als gevolg van de inbeslagname.

Verzoeker liet tijdens een gesprek met een medewerker van de Nationale ombudsman weten dat hij het onbegrijpelijk vond dat er direct voor een inbeslagname was gekozen in plaats van een andere oplossing, zoals hem de gelegenheid te bieden om de volgende dag op het politiebureau met de benodigde papieren aan te kunnen tonen dat de quad inderdaad niet kentekenplichtig was. Ook een tijdelijk wegverbod in afwachting van verdere bestudering van papieren en voorschriften was volgens verzoeker een optie geweest. Daarmee had volgens verzoeker een hoop ellende voorkomen kunnen worden.

Visie betrokken politieambtenaar

De betrokken politieambtenaar liet weten dat hij die dag de bewuste quad op de openbare weg zag rijden zonder kentekenplaat. De quad oogde voor hem als een normale quad die, bij gebruik op de openbare weg, kentekenplichtig is. Aangezien het kenteken op de quad van verzoeker ontbrak werd verzoeker door hem tot stoppen gemaand. Aangezien de politieambtenaar ervan uitging dat het een kentekenplichtig voertuig betrof werd verzoeker gevraagd zijn rijbewijs te tonen. De politieambtenaar verklaarde dat hij vrij snel had gezien dat het niet om een landbouwvoertuig ging, want er zaten geen inrichtingen op die minimaal vereist zijn voor landbouwgebruik zoals een trekhaak en/of een hefinrichting welke gebruikelijk zijn bij een tractor. Ook waren er volgens de politieambtenaar geen andere inrichtingen aangebracht op de quad welke duidelijk maakten dat het voertuig was ingericht voor landbouwgebruik. Op de quad was wel een afgeknotte driehoek aangebracht en er zat een kofferbak achterop gemonteerd. De politieambtenaar begon vervolgens een gesprek over de quad waarbij hij verzoeker meedeelde dat de bewuste quad kentekenplichtig was. Daarop deelde verzoeker hem mee dat hij een ontheffing had van de RDW om met dat voertuig zonder kenteken gebruik te mogen maken van de openbare weg. Ook werd meegedeeld dat de quad als landbouwtrekker was verzekerd. De ontheffing had verzoeker echter niet bij zich. De politieambtenaar liet verzoeker weten dat hij niet van plan was om mee te rijden naar zijn woning om daar de benodigde papieren in te zien. Volgens de politieambtenaar had verzoeker niet voorgesteld om de papieren ter plaatse te laten brengen. Wel liet de politieambtenaar weten dat ze op dat moment vlak bij een politiebureau waren en dat ze het daar hadden kunnen afhandelen. Indien verzoeker had kunnen aantonen dat hij de papieren 'voor elkaar had', dan had verzoeker de quad direct weer mee kunnen nemen, aldus deze politieambtenaar. Verzoeker werd meegedeeld dat hij werd verdacht van het rijden met een motorrijtuig zonder kentekenbewijs en kentekenplaat, terwijl deze wel verplicht waren en werd verzoeker ook meegedeeld dat de quad in beslag werd genomen.

De politieambtenaar had verzoeker naderhand schriftelijk in de gelegenheid gesteld om alsnog aan te tonen dat hij in het bezit was van een ontheffing om met de quad zonder kenteken op de openbare weg te rijden. Uit het onderzoek van de politie was gebleken dat de quad op het moment van de inbeslagname niet voldeed aan de inrichtingseisen als landbouwvoertuig en dat de quad daardoor dus kentekenplichtig was.

Aanvullende informatie

Artikel 36 Wegenverkeerswet 1994 bepaalt voor zover hier van belang dat aan de eigenaar of houder van een motorrijtuig of een aanhangwagen op de weg overeenkomstig bij

algemene maatregel van bestuur vastgestelde regels door de Dienst Wegverkeer een kenteken voor dat voertuig dient te zijn opgegeven. Artikel 37 van diezelfde wet bepaalt onder andere dat artikel 36 niet van toepassing is op landbouw- of bosbouwtrekkers.

In het inmiddels vervallen Voertuigreglement werd bepaald dat er pas sprake was van een landbouwtrekker indien het een motorrijtuig betrof "met twee of meer assen, voornamelijk bestemd voor tractiedoeleinden en in het bijzonder ontworpen voor het trekken, duwen, dragen, in beweging brengen of aandrijven van werktuigen, machines of aanhangwagens, die zijn bestemd voor het gebruik in de landbouw" (art. 1 lid 1 sub ab). Uit de Nota van Toelichting op dat wetsartikel valt af te leiden dat voor de wetgever bij de definitie van landbouwtrekker bepalend is geweest of het voertuig voornamelijk was bestemd voor tractiedoeleinden. Zelfrijdende landbouwwerktuigen, zoals maaidorsers vielen dan ook niet onder de categorie landbouwtrekkers. Voertuigen die niet voornamelijk bestemd waren voor tractiedoeleinden, voor het trekken of voorttrekken van onder meer aanhangers, werden door de wetgever dan ook uitgesloten van de categorie landbouwtrekkers. In een uitspraak van de Utrechtse rechtbank van 1 oktober 2001 inzake de vraag of een quad kentekenplichtig was, werd bepaald dat een quad geen landbouwvoertuig was, omdat het voertuig immers niet voornamelijk bestemd is voor tractiedoeleinden; de quad was kentekenplichtig (zaaknr. 16/160030-00). Deze uitspraak is de basis geweest van jarenlang gevolgd beleid door de politie rondom de kentekenplicht van een quad.

Verzoeker heeft zijn zaak laten voorkomen bij de rechter. De motivering van de uitspraak is niet op schrift gezet. Vast staat wel dat verzoeker is vrijgesproken voor wat betreft het overtreden van de kentekenplicht. Volgens een rechtbankmedewerker zou de rechter onder andere hebben geconcludeerd dat de quad wel degelijk was omgebouwd tot landbouwvoertuig, "aangezien de assen waren versmald waardoor niet met hoge snelheid gereden kon worden, de snelheid was verlaagd, e.e.a. was ter zitting met foto's aangetoond, de quad was verzekerd als landbouwvoertuig en tot slot het doel, zoals dat door verzoeker ter zitting was aangegeven, ook voldeed aan het gebruik als landbouw-voertuig, namelijk alleen het rijden van het ene perceel naar het andere".

De politie stelde zich naar aanleiding van deze uitspraak op het standpunt dat er sprake was van een uitzonderlijke situatie en dat er geen wijzigingen hoefden te worden aangebracht in het verbaliseringsbeleid. De politie wees er op dat er op dat moment geen enkele twijfel bestond bij de betrokken politieambtenaar over de kentekenplicht voor de quad en dat het oordeel van de politieambtenaar was bevestigd door collega's van het team verkeer. Dat er in deze zaak nu vrijspraak was gevolgd had tot grote verbazing geleid, omdat daarmee werd afgeweken van sinds oktober 2001 gevolgd beleid.

Uit een brief van 13 april 2009 blijkt voor zover hier van belang dat verzoeker door de betrokken politieambtenaar in de gelegenheid is gesteld om aan te tonen dat er niet alleen was voldaan aan de verzekeringsplicht, maar ook werd verzoeker in de gelegenheid gesteld om aan te tonen dat hij in het bezit was van een verklaring van de RDW dat hij

zonder kenteken en/of kentekenbewijs op de bewuste quad van de openbare weg gebruik mocht maken.

Verzoeker liet in zijn reactie van 21 april 2009 weten dat hij aan beide verzoeken niet kon voldoen. Voor wat betreft de verzekeringsplicht deelde verzoeker mee dat een dergelijke verklaring volgens zijn verzekeringsmaatschappij slechts van toepassing was voor kentekenplichtige voertuigen. Wel stuurde verzoeker een kopie van de verzekeringspolis van de quad mee. Voor wat betreft de verklaring van de RDW liet verzoeker weten dat de RDW hem had laten weten geen verklaring te kennen voor landbouwvoertuigen en werkmaterieel. Aangezien de bewuste quad als landbouwvoertuig werd gebruikt, kon een dergelijke verklaring dus niet getoond worden.

De Nationale ombudsman heeft de korpsbeheerder enkele aanvullende vragen gesteld. Een van die vragen luidde: "*Op welk moment is de inbeslagname overgedragen aan het Openbaar Ministerie?*" Het antwoord daarop was, voor zover hier van belang, dat de quad op 9 april 2009 in beslag was genomen, waarna verzoeker op 13 april 2009 was aangeschreven met het verzoek om aan te tonen dat de quad was verzekerd. Informatie van verzoeker werd op 23 april 2009 ontvangen. Het dossier was vervolgens op 26 april 2009 opgemaakt en verzonden naar het OM. Op 22 mei 2009 had de officier van justitie volgens de korpsbeheerder de politie opdracht gegeven om de quad terug te geven aan verzoeker.

Uit de Aanwijzing inbeslagneming bij verkeersdelicten 2008 die destijds gold blijkt voor zover hier van belang het volgende:

'[...]

2. Verhouding inbeslagneming en tijdelijk uit de beschikking van de eigenaar nemen

Op basis van artikel 160, lid 4, WvW 1994 kunnen de in art. 159 WvW 1994 genoemde opsporingsambtenaren een voertuig tijdelijk uit de macht van de bestuurder of eigenaar/houder nemen voor nader technisch onderzoek, zonder dat tot inbeslagneming van het voertuig wordt overgegaan. Bedoeld technisch onderzoek dient plaats te vinden onmiddellijk, of korte tijd nadat het voertuig uit het verkeer is genomen. In principe wordt een termijn van 24 uur gehanteerd. Indien in gecompliceerde gevallen een langere termijn noodzakelijk is dan heeft het de voorkeur om het voertuig in belang van het onderzoek in beslag te nemen.

'[...]

In het dossier bevinden zich enkele foto's waarop de bewuste quad staat afgebeeld.

Oordeel Nationale ombudsman

Het evenredigheidsvereiste houdt in dat de overheid om haar doel te bereiken een middel kiest dat niet onnodig ingrijpt in het leven van de burger.

Voorop gesteld dient te worden dat de vraag of de bewuste quad nu wel of niet kentekenplichtig was, reeds door de rechter is beantwoord. Op grond van de wet dient de Nationale ombudsman de uitspraak van de rechter te respecteren. De vraag waarover de Nationale ombudsman zich wel zal buigen is of de betrokken politieambtenaar er juist aan heeft gedaan om de quad in beslag te nemen in plaats van eerst voor een minder ingrijpend middel te kiezen.

Elke opsporingsambtenaar heeft een algemene bevoegdheid tot inbeslagneming. De voorwerpen die vatbaar zijn voor inbeslagname worden limitatief opgesomd in de wet, alsook de gronden voor de inbeslagname. Een van de in de wet genoemde gronden voor inbeslagname is om daarmee de waarheid aan de dag te brengen. De inbeslagneming moet dan redelijkerwijze kunnen bijdragen aan het aan de dag brengen van de waarheid ter zake van het strafbaar feit waarvan de verdenking bestaat dat het is begaan.

Gelet op de meegestuurde foto's van de quad kan de Nationale ombudsman er begrip voor opbrengen dat de betrokken politieambtenaar de bewuste quad als een normale quad beschouwde; op het eerste gezicht oogde het als een reguliere quad waarvoor dus een kentekenplicht zou gelden bij rijden op de openbare weg. Nu de quad geen kenteken had en verzoeker om die reden door de politieambtenaar werd staande gehouden kan de Nationale ombudsman deze beoordeling ter plaatse van de politieambtenaar dan ook volgen. Ook kan de Nationale ombudsman er begrip voor opbrengen dat verzoeker ter plaatse op zijn beurt probeerde de politieambtenaar ervan te overtuigen dat er juist geen kentekenplicht voor de bewuste quad bestond, maar de Nationale ombudsman deelt de mening van de politieambtenaar dat hij niet gehouden was om mee te gaan naar het kantoor van verzoeker voor inzage in de administratie rondom de quad. Aangezien de betrokken politieambtenaar er niet van overtuigd was geraakt dat de bewuste quad een landbouwvoertuig was, is het voor de Nationale ombudsman begrijpelijk dat er bij hem op dat moment het vermoeden bestond dat verzoeker zich schuldig had gemaakt aan een strafbaar feit. De politieambtenaar heeft naar het oordeel van de Nationale ombudsman dan ook juist gehandeld door de quad mee te nemen naar het politiebureau. Daarmee is echter nog niet beantwoord of er niet voor een minder ingrijpend middel dan direct inbeslagname gekozen had kunnen worden.

Voor de Nationale ombudsman is vast komen te staan dat er rondom de kentekenplicht van een quad veel onduidelijkheid bestaat. In deze zaak doet zich de lastige situatie voor dat een burger er aan de ene kant van overtuigd was dat zijn quad een landbouwvoertuig

is en daarom niet kentekenplichtig was. Aan de andere kant stelde de politie zich op het standpunt dat de quad als een normale quad oogde en dat er daarom wel degelijk een kenteken gevoerd diende te worden. De definitie waar een voertuig aan moet voldoen om als landbouwvoertuig aangemerkt te worden lijkt dermate ruim te zijn dat er discussie kan ontstaan over de vraag wanneer een voertuig aan die vereisten voldoet. Indien het voertuig niet kentekenplichtig is, een beslissing die de eigenaar van een quad zelf kan maken, zal de eigenaar dat niet kunnen aantonen met een verklaring van de RDW; de RDW keurt immers alleen voertuigen die kentekenplichtig zijn. Als de aanpassingen aan een quad duidelijk zichtbaar zijn dan zal er in het algemeen bij niemand twijfel over de kentekenplicht bestaan. Lastiger wordt het indien de aanpassingen, zoals in dit geval, minder zichtbaar zijn. Een burger zou dan continu met een bundel papieren op zak moeten rondrijden waaruit blijkt welke aanpassingen zijn gedaan zodat het een landbouwvoertuig is. En indien de veranderingen niet duidelijk zichtbaar zijn dan kan de politie blijven twijfelen en bestaat dus de kans dat de quad steeds opnieuw van de weg gehaald wordt. Strikt genomen zou dat ook met iedere standaard landbouwtrekker kunnen, want daar kan immers ook recreatief mee rondgereden worden en daardoor zou dat voertuig dan ook kentekenplichtig zijn. De Nationale ombudsman acht het onwenselijk dat de discussie over de kentekenplicht van de quad op straat met de politie gevoerd dient te worden.

In deze kwestie stelt de Nationale ombudsman zich op het standpunt dat de politie te snel is overgegaan tot inbeslagname van de quad. De politie had moeten begrijpen dat inbeslagneming ingrijpende gevolgen had voor de bedrijfsvoering van verzoeker en dat had de reden moeten zijn voor een aanpak waardoor die gevolgen zo gering mogelijk zouden zijn. Dat er ten tijde van dit incident binnen de politie geen duidelijke lijnen bestonden over hoe om te gaan met de kentekenplicht van een quad, betekent niet dat dit voor rekening van de burger dient te komen. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de betrokken politieambtenaar heeft gehandeld in strijd met het evenredigheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

De onduidelijkheid over de kentekenplicht van quads is voor de Nationale ombudsman aanleiding om een aanbeveling te doen. Omdat dit niet alleen voor het korps Noord- en Oost-Gelderland geldt, richt de Nationale ombudsman de aanbeveling tot de Raad van Korpschefs.

Conclusie

De klacht over het regionale politiekorps Noord- en Oost-Gelderland is gegrond, wegens schending van het evenredigheidsvereiste.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman geeft de Raad van Korpschefs in overweging om landelijk meer duidelijkheid te scheppen inzake de kentekencontrole van een quad.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer